

KONGL. MAJ:TS

Befallningshafvandes

uti

GÖTHEBORGS och BOHUS LÄN

till

KONGL. MAJ:T

i underdånighet afgifne

FEM-ÅRS-BERÄTTELSE,

för Åren 1827, 1828, 1829, 1830 och 1831.

STOCKHOLM,

Tryckt hos H. G. NORDSTRÖM, 1834.

INLEDNING TILL

Kongl. Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1817/1821-1851/55.

Kungl. Maj:ts överståthållares i Stockholms stad och Kungl. Maj:ts befallningshavandes i Sveriges län till Kungl. Maj:t femårsberättelser. Vissa femårsperioder finns även tabellbilagor.

Berättelserna innehåller följande avdelningar:

- Länets allmänna beskaffenhet
- Innevånare
- Näringar
- Politisk författning
- Städer

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetad och utgivet av Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1863-1912. Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes uti Götheborgs och Bohus Län till Kongl. Maj:t i underdånighet afgifne Fem-Års-berättelse, för Åren 1827, 1828, 1829, 1830 och 1831.

Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB).

Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

KONGL. MAJ:TS

Befallningshafvandes

uti

GÖTHEBORGS och BOHUS LÄN

till

KONGL. MAJ:T

i underdånighet afgifne

FEM-ÅRS-BERÄTTELSE,

för Åren 1827, 1828, 1829, 1830 och 1831.

STOCKHOLM,

Tryckt hos H. G. NORDSTRÖM, 1834.

INNEHÅLL

Underdånig berättelse

	Sid.
Länets allmänna beskaffenhet.....	3.
Innevånare.....	3.
Näringar.....	4.
Jordbruket.....	4.
Boskapsskötseln.....	7.
Skogarne.....	7.
Fabrikernes antal.....	8.
Binäringar.....	8.
Fraktfarten.....	8.
Handeln.....	9.
Politisk författning.....	9.
Kammarverk.....	9.
Statsbidrag.....	9.
För Landet.....	9.
För Städerna.....	13.
Politie.....	15.
Scholor.....	15.
Häsovården.....	15.
Krogar.....	15.
Städer.....	16.
Uddevalla.....	16.
Marstrand.....	16.
Strömstad.....	16.
Kongelf.....	16.
Göteborg.....	17.
Skepps-Rederi-rörelsen.....	19.

Tabellbilaga

Tabell för Landet inom Götheborgs och Bohus Län

Tabell för Städerna inom Götheborgs och Bohus Län

Sammandrag af de Berättelser om Fabriker och Manufactur-

Inrättningar, hvilka inkommit från Städerna och Fögderierne i
Götheborgs och Bohus Län för år 1833

Uträkning, som visar Medel-priset af 1828, 1829, 1830, 1831

och 1832 årens Markegångs-Taxor för Götheborgs och Bohus
Län

Länets allmänna beskaffenhet.

Derom är redan förut fullständig underrättelse meddelad uti de 1823 och 1828 afgifne och genom tryck allmängjorde Femårs-Berättelser, hvidan, och då någon förändring dermed icke sedermera ägt rum och således ej eller något är att tillägga, samma berättelser nu återopas.

Innevånare.

Enligt inkomne uppgifter, utgjorde Folkmängden 1832:

Mantalskrifne på Landet	-	-	63,575	
— i Städerne	-	-	13,787	77,362.
Mantalsfrie å Landet	-	-	61,756	
— i Städerne	-	-	9,639	71,395.
			<u>Summa</u>	<u>148,757.</u>

Utaf den för Landet upptagne Folkmängd, äro likväl 6,269 personer boende i Majorna och på Nya Varfvet vid Götheborg, och alltså snarare att anse såsom hörande till Staden, enär Majorna, ehuru beläget i Örgryte Socken, Säfvedahls Härad af Götheborgs Fögderi, dock är en fortsättning af Förstaden Masthugget och personalen på Nya Warfvet hufvudsakligast tillhör Eders Kongl. Maj:ts Flottas Götheborgs Station, samt på intetdera af desse båda ställen, något Landtbruk eller annan Landtmanna-näring idkas.

Jemnliskt sista Femårs-Berättelsen uppgick Länets Folknummer År 1827 till 140,185, efter att under då förflutne 5 år hafva ökat sig med 9,558 personer. Nu har den således ytterligare vunnit en tillväxt af 8,572 personer, deraf 8,322 på Landet men endast 250 i Städerne. Orsaken till denna betydliga skiljaktighet emellan landets och Städernes Folkökning, torde till någon del vara den, att folk af arbetande Classen på Landet fortfara att tidigt ingå Äktenskap och att bosätta sig på torp, i backstugor och i skärgården med beräkning att af tillfällig förtjenst bereda sig bergning.

Om folkets bildning är föga annat att säga, än hvad sista berättelsen derom innefattar. Den fortgår visserligen, men ganska långsamt och icke serdeles märkbart. Förhållandet med sedligheten är ej eller synnerligen

förändradt. Den länge öfverklagade dryckenskaps-lasten har, ty värr, icke minskats annorlunda, än tillfälligt och för korrt tid. Efter den svåra missväxt, som inträffade år 1830, och då samt följande 2:ne åren vållade höga priser på Spannemål, Potäter och Bränvin, var nykterheten bland folket ganska allmän och tillfredsställande, och så förhöll sig äfven efter 1826 års missväxt; men i den mon tillgången på Spannemål och Potäter samt följakteligen äfven på Bränvin, efter hand blef ymnigare och prisen låga, tilltog åter den omåttliga Bränvins-Consumtionen, utan att de somligstädes inrättade och välmenande nykterhets-föreningarne förmått sådant motverka. Erfarenheten har alltså ådagalaggt, att intet annat, än Bränvinets dyrhet kan hämma fylleriet, så länge ej folket hunnit betydligt längre i sann upplysning och i omtanka för sitt eget väl.

På tjenstehjon och lego-arbetare har brist icke visat sig, men deras anspråk på högre löner och större dagspenning ökas vanligen, när Spannemål och öfrige lefnadsförnödenheter äro i lågt pris. Arbetaren förtjenar då på ett par dagar hvad han till sitt och de sinas uppehälle behöfver under återstående delen af veckan, som han hellre tillbringar i maklighet och hvila, än han genom jemt arbete skaffar sig något öfverskott för en svårare tid, den han icke på förhand emotser och vid hvars inträffande han merendels icke har annan utväg, än att med hustru och barn öka den ändock talrika fattighopen, emedan arbetsförtjenst då ej är så lätt att erhålla, enär Landtmannen vid sådane tillfällen nödgas i yttersta måtto anstränga egne krafter för jordbruket och ej har råd att lega främmande biträde. Ut i detta nu anmärkta sjelfsvåld hos arbetsclassen, är dock att för framtiden påräknå någon förändring, genom noggrant handhafvande af de nya föreskrifter, som innefattas uti Eder Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning, huru med försvarslöse personer förfaras bör, under den 29 Junii innevarande år. Dagsverksprisen hafva de senare 5 åren allmäneligen varit uti Götheborgs Stad och på dess område 28 à 32 Skill., men på Landet och i de öfrige Städerna 24 à 28 Skill. Banco.

Näringar.

Jordbruket fortfar att vara den hufvudsakligaste Landtmanna-näringen i Länet och att bestridas på vanligt sätt, så att mera jord till Åker upptages, än att Ängen blifver tillräcklig för en förbättrad Ladugårdsskötsel. I Södra delen af Länet, äfvensom i den Nordligaste, tilltager dock med jordens trädning och dikning, och Linodling har betydligen ökat sig och de senare åren gifvit ovanlig god skörd, så att större partier Lin och Linfrö

kunnat försäljas med fördel, samt betydliga exporter af Linfrö ägt rum. Bifogade Tabellen för Landet, jemnförd med förra Tabellen, utvisar, att de sista 5 åren har utsädet af deruti nämnda flera Sädesslag tilltagit med ej mindre, än 6,215 tunnor, jemte 1,209 tunnor potäter, och att medelafkastningen äfvenledes utfallit ganska förmonligt i det hela, utom hvad angår Korn vid missväxten 1830.

Ehuru jag förut i Underdånighet anmält förhållandet med berörde missväxt och alla omständigheterna dervid, samt äfven med den undsättning Länets Allmoge erhöll 1831, torde det dock vara i sin ordning, ätt jag här å nyo i korrthet nämner härom följande, nemligen:

Efter 1830 års missväxt bekom Götheborgs- och Bohus Län utaf det af Ständerne för undsättning anslagne Creditiv en summa

af	-	-	-	-	-	-	-	R:dr 135,000: — —
	Häraf är återbetaldt	-	-	-	-	-	-	106,163: 3 11.
	Alltså återstår i Länet	-	-	-	-	-	-	<u>29,836: 44 1.</u>

Hvad utaf denna rest kan ingå är icke möjligt att ännu bestämma, enär uti densamma innefattas 12,182 R:dr 6 Skill. 3 rst. utgörande sådan undsättning som blifvit meddeld utan annan säkerhet, än Låntagarnes egen förbindelse utan Borgen, hvarföre det torde böra antagas att större delen af sistnämnde summa kommer att gå till afskrifning.

Utom ofvannämnde undsättning af Staten, hafva äfven Länets mest behöfvande Innevånare, genom enskildte bidrag, deraf en betydlig del, af Eder Kongl. Majt och dess Höga Famille, erhållit ett understöd af 5,861 R:dr 36 Skill. 9 rst. Banco i Contant och 102 Tunnor 16 Kappar Korn, hvilket understöd, dels i enlighet med gifvarnes föreskrifter och dels genom Undsättnings-Comitéerne och Presterskapet, på det ändamålsenligaste sätt blifvit utdelat, enligt redogörelse, som är vorden införd i Post- och Inrikes-Tidningarne,

Den förlägenhet missväxten medförde, fördubblades för Skärgårds-Allmogen genom äfven felslaget fiske, och denna Allmoge, som är talrikast i Oroust och Tjörns Fögderi, der den utgör omkring 4,500 personer, och icke har någon annan utväg till bergning, än endast sin vanliga handtering, var således i den mest beklagansvärda belägenhet. Utom den utdelning, som åt Skärgården kunde ske utaf förrberörda, undsättning, men hvilken var otillräcklig, yppades jemväl en annan utväg till lättande af nöden derstädes. Inlands Fräkne Häradsober, som i underdånighet sökte och erhöilo Eder Kongl. Majts Nådiga tillstånd att till Dannemark exportera 2,000

famnar Ved, utfäste sig nemligen då att till något välgörande ändamål, i Landt-Ränteriet nedsätta 24 Skill. Banco för hvar famn Ved som utskepades. Utaf denna tillgång disponerades 616 R:dr 32 Skill. till de mest fattige och blottstälde bland Skärgårds-Allmogen i Oroust och Tjörn, på det sätt, att utsedde deputerade från Orten uttogo medlen, och, efter min föreskrift, för en del af dem uppköpte Ull och Hampa, samt utdelade desse rudematerier till Skärgårds-folket, i ändamål och med vilkor att deraf skulle förfärdigas Tröjor, Strumpor och Fiskredskap m. m. Skärgårds-folket omfattade detta tillfälle till sysselsättning och förtjenst med välvilja och tacksamhet, — Arbetslönen godtgjordes, icke med contant, som den mindre omtänksamme så ofta illa använder, men med födoämnen efter lägsta möjliga pris. De förfärdigade Yllepersedlarne försåldes efter hand, nya rudematerier anskaffades för hvad dervid inflöt i betalning, och på detta sätt kunde arbetsförtjensten fortfara, hvilket äfven i det hänseende var nyttigt, att folkets arbets-skicklighet efter hand ökades. Hampan åter användes till fiskredskap, derpå en mängd friske och arbetsföre fiskare saknade all tillgång, så att de derigenom voro alldeles utur stånd att idka fiske, hvarefter denna redskap uppläts till begagnande åt de mest behöfvande, under vilkor att den skulle anses som lån, och väl vårdas. Likaledes anskaffades 4 à 5 små båtar, emedan de fattigaste fiskarena icke ens ägde sådane och ej eller annan utväg att komma från stranden. Följderne af detta tillgörande hafva varit högst välgörande och nästan öfverträffat hvad man skäligen kunde vänta, ej blott för tillfället, utan äfven under de sedermera passerade åren.

Inrättandet af här i orten saknade Rior till Spannemåls torkning och rening, så att den kunde längre tid hålla sig från förskämning på Magaziner, vore en önskelig sak, men i det skick Spannemålshandeln befinner sig, läver man icke kunna påräkna någon sådan anstalt på Landet, åtminstone icke utan uppmuntran dertill i utfäste premier af Staten.

Rörande Strömmrensning har blott en enda fråga blifvit väckt, och den angår en mindre Å uti Inlands Nordre Härad, hvilken vid starka vattusflöden, serdeles Höst och Vår, skall skada någre utmed liggande Hemmans ägor. Ärendet härom är remitteradt till Landtmätare för närmare undersökning på stället.

Jag anser mig icke böra här förtiga, hurusom Jordbrukande classen allt för lättsinnigt och begärligt omfattade det tillfälle till skuldsättning, som uppkom genom nya Discout-Inrättningen härstädes och att såmedelst mängden, som icke mäktade uppfylla de stadgade strängare återbetalningsvilkoren, påskyndade sin ruin — men så bör jag också gifva Allmogen det

vitsord, att den, undervisad och varnad af erfarenheten, redan börjat taga sig till vara för Discoutens anlitande i otid och att, om härmed fortfar, såsom jag hoppas, denna Undsättnings-Anstallt skall äfven för Jordbrukaren blifva af sann nytta till binäringar, fast ej till förskaffande af medel för inköp af Egendomar. —

Boskapsskötseln.

Fortgår på vanligt sätt. Till Hästafvelns förbättrande är, efter Eder Kongl. Maj:ts Nådiga befallning, en Beskällare från Strömsholms Stuteri afsänd till Länet. Det missgynnande förhållande Tabellen, vid jemnförelse med förra Tabellen, utmärker, i det all boskapens mängd blifvit minskad med 1,917 stycken, härleder sig dels ifrån 1830 års missväxt och dels utaf kalla och regniga Somrar, deraf Fåren blifvit sjuke och en mängd stör-
tat, hvarförutan också Rofdjuren gjort betydlig skada senare åren.

Någon Djur-Läkare har icke kunnat för Länet erhållas, enär den Lön, 50 R:dr Banco, som vid senaste Riksdag anslogs åt en sådan, är allt för otillräcklig, och då Allmogen, vid hållne Sammanträden, vägrat allt bidrag till högre lön, hvarföre ock vid alla tillfällen, då skabbsmitta och annan boskapsskjuka visat sig i orten, Götha Artillerie-Regementes Häst-Läkare måst requireras och afskickas.

Skogarne missvårdas nu som tillföre, utan all annan omsorg för återplantering, än den naturen sjelf kan åstadkomma. Äganderätten till den i mina förra berättelser omnämnda Götheborgs Stad tillhöriga Allmänning uti Säfvedahls Härad, är nu mera af Staden försäld till Landvetters, Härryda och Partille Socknar, derå Eder Kongl. Maj:ts Nådiga fastställelse följt den 6:te Mars 1830; men mycken anledning är dock att betvilla, det med ifrågavarande Skog, hvilken nu är under delning, blifver bättre hushålladt hädanefter, än hittills.

Rättigheten att, enligt Eder Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning den 28 October 1830, förvärfva fri Dispositions rätt öfver Ekeskog samt Maste- och Storverksträd å Krono-Skatte Hemman, berustade Säterier och Stadsjord af Krono-Skatte Natur, har icke blifvit begagnad förr, än med början af detta år, emedan de inom Socknarne, till Ekeskogarnes räkning och Classification valde Committerade, icke tidigare, än vid förlidet års utgång, inkommit med de Instrumenter som bestämde ägares rätt och den blifvande Lösen. — Lösningen fortgår likväl nu dagligen, och den Löseskilling som hittills uti Landt-Ränteriet blifvit lefvererad, utgör icke mindre, än 3,308 R:dr 32 Skill. 10 rst.

Fabrikernes antal är nyligen ökad dels med ett Bomulls-Spinneri och ett Färgeri i Mölndahl nära Götheborg, anlaggde af Grosshandlaren G. F. Hentig, som förut äger hälften i ett annat Bomulls-Spinneri jemte Oljeqvarnar i Mölndahl, samt städse utmärkt sig för en ovanlig drift i sine företag, och dels med ett Färgeri i Sunnerviken, som i arbetslöner förtjennar omkring 600 R:dr, hvaremot någre, ej betydliga Segelduks-Fabriker i Götheborgs Fögderi äro nedlaggde af orsak att de ej kunnat uthålla täflan med en annan sådan, i större Schala och efter nyare uppfinning, der i orten. Då nu redan i 4 års tid till Commerce-Collegium ingått fullständiga uppgifter på Fabriker och deras tillverkningsvärden, och Collegium äfven lär hafva till Eder Kongl. Maj:t i Underdånighet inberättat förhållandet dermed, så torde det vara obehöfligt att jag nu upprepar detsamma, helst då inga serdeles märkvärdiga förändringar, utom de ofvan antydde, härutinnan sig tilldragit sedan min sista Fem-Års-Berättelse; dock bifogar jag i underdånighet del af det Sammandrag af Fabriks-berättelserne, som för nästvikne år till Collegium inskickades, och hvaruti äfven är antecknadt förra årens förhållanden.

Binäringar. Sillfisket har, om Vintren 1831 och 1832 väl gifvit en ej så ringa inkomst i Norra delen af Länet, hvilket var i synnerhet vid den tiden, nära efter missväxten, lyckligt både för Landtmän och Skärgårds-Allmoge, men hvarken var den Sill, som då fångades, af större slaget, ej eller har Sillfisket i öfrigt varit gynsamt de senare åren, emedan det knappt gifvit tillräckligt agn för storfisket. Med detta sistnämnda fiske samt Hummer och Ostron-fångsten har sedan 1827 förhållit sig ungefärligen lika, som åren näst förut; varandes serskild berättelse om Fiskerierne till Eder Kongl. Maj:t nyligen aflemnad i underdånighet, till följe af den närmare undersökning derom, som, efter Eder Kongl. Maj:ts Nådiga befallning, blifvit detta års Sommar i Skärgården verkställd utaf Herr Præsidenten, nu mera Stats-Rådet Poppius, dervid biträdd af mig och af Professor Nilsson, hvarföre ock samma serskilda berättelse nu vidare här återopas. Under innevarande år har storfisket varit ovanligt gifvande, hvilket, ehuru icke hörande till den tid, hvarföre jag nu har att redogöra, likväl anmärkes, äfvensom att Skärgårds-Allmogen nu mera allmänt lifvas af hoppet om ett snart inträffande lyckligt Sillfiske vid Bohus Länsbugtens Vestra strand, sedan Sillfisket i Norrige flere år jemnt flyttat sig allt längre Söder ut, och, förliden Vinter, förbi Lindenäs.

Fraktfarten har på senare åren betydligen förkofrat sig. Från Inland.

land, der den förut idkats ringa, afgå nu mera omkring 20 större båtar på Wenern och föra jern, bräder och plankor till Götheborg, dervid behållna inkomsten anses ej ringa. I Oroust finnas 78 stycken däckade och odäckade båtar, en del om 30 Lästers dräglighet, alla byggde i orten och af hvilke de större segla emellan Dannemark och Norrige, men de öfrige på Wenern, med en sammanräknad frakt-förtjenst af 22,220 R:dr Bancó förra året. Äfven på Fiskeläget Lysekihl i Sunnervikens Fögderi och beläget nära intill Oroust, äro flere större och mindre båtar, Galeaser och Slupar, till 25 à 40 Lästers drägt, hvilke på enahanda fördelaktigt sätt sysselsättas, hvaremot i Götheborgs och Norrvikens Fögderier denna näringsgren icke är på långt när så uppdrifven.

Handeln i Landet med dess egne producter bedrifves mycket och med förmon på Norrige af Gräns-orterne, och för öfrigt såsom sista berättelsen förmåler.

Politisk författning.

Kammarverk:

Å Allmänningen Brefjellet uti Inlands Fräkne Härad, hafva Häradsboerne väl väckt anspråk, såsom, efter deras förmenande, Häradets tillhörighet, enär Jordeböcker och andre tillgänglige handlingar icke upplysa om densamma natur; dock hafva Häradsboerne nu mera försutit rättigheten till vidare talan, genom underlåtenhet att instämna till Domstol. Allmänningen är nästan skoglös och af föga värde, så att det icke synes vara något ändamål för Staten, med bekostande af en ordentelig mätning och affattning å Charta af densamma, derom serskild underdånig hemställan kommer att ske.

Den olikhet, som företer sig emellan sista och nu bifogade Tabellen för Landet, i det att 7 oförmedlade Mantal upptagas mera i den senare, än i den förra, är förklarad genom anmärkning på sjelfva Tabellen.

Hemmansklyfningar äro somligstades i Länet utsträckte allt för vidt och till skada. Då Eder Kongl. Maj:t genom Circulär-bref den 26 October innevarande år i Näder anbefallt närmare undersökning härom utaf en Committé, anser jag mig för närvarande icke höra vidare orda i denna omständighet.

Statsbidrag:

För Landet. Det enda utaf dessa bidrag, som upphört, sedan sista Fem-Årsberättelsen afgafs, är Saltpeter-afgiften, i följd af Eder Kongl. Maj:ts

Nådiga Kungörelse den 7:de April 1830. De öfrige hafva ock undergått förändring, dels i följd af utkomne Författningar, dels i följd af olika Markegångs- och Allmänne Varupris, dels genom serskildte förhållanden vid præstationernes utgörande, och dels genom de olika principer som blifvit i Fögderierne följde vid beräkningen af de serskildte bidragen, såsom för kostnad af Rustning och Roterung, Clericie-statens underhåll och Väg-hållning.

Vid jemnförelse emellan förra och den nu upprättade Femårs-Tabellen, finner man uti de upptagne Stats-bidragen, åtskillige differencer, egentligen uppkomne genom ofvannämnde orsaker; och öfver dessa differencer, der de äro af någon betydighet, anser jag mig böra meddela följande uplysning:

Tillökningen uti Bevillingen efter 1 Art. och Mantalspenningarne, utgörande den förra 902 R:dr 14 Skill. och de senare 624 R:dr 40 Skill., är en påtagelig följd af Folkmängdens tilltagande, enär Författningarne, om dessa afgifters utgörande, icke blifvit ändrade.

Bränvinsbrännings-afgiften, hvilken uti förra Tabellen är upptagen med 9,829 R:dr 5 Skill. 7 rst., utgör nu icke mer, än 7,652 R:dr 43 Skill., hvadan en minskning uppkommit af 2,176 R:dr 10 Skill. 7 rst., hvilken ingalunda härleder sig från ett mindre begagnande i allmänhet af rättigheten till bränning, utan endast och allenast derifrån, att en sådan rättighet, under det tidskifte, som innefattas från 1828 års början till 1832 års slut, varit 3:ne gånger inställd, nemligen under 2:ne månader enligt Eder Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse den 18 Junii 1829, under fyra månader, enligt Nådiga Kungörelse den 30 April 1831, och under Åtta månader enligt Nådiga Kungörelser af den 13 September 1831 och 10 Mars 1832.

Att Jordeboks och Hemmantals-Räntorne blifvit minskade med 1,530 R:dr 38 Skill., Krono-Tienden med 2,009 R:dr 13 Skill. 9 rst. och Afråden med 1,184 R:dr 47 Skill. 9 rst., äger desto heldre sin grund uti de olika Markegångsprisen, som någre så beskaffade Räntor icke frångått Kongl. Maj:ts och Kronan, utan tvärtom blifvit ökade genom tillkomsten af 6 stycken Tull-Mjölqvarnar.

Då Lagmans och Häradshöfdinge-Räntan utgår efter Rök eller Matlag, är det naturligt, att, i den mohn Landet mera bebygges, denna Ränta skall öka sig.

Enligt den år 1828 upprättade Tabellen utgjorde berörde Ränta 4,483 R:dr 36 Skill., hvaremot den nu uppgår till 4,707 R:dr 12 Skill., så att den blifvit ökad med 223 R:dr 24 Skill., hvilket har sin anledning

uti tillkomsten af nya bebyggde lägenheter, och torde det vara på sitt ställe att här närmare redovisa för de lägenheter som i det hela tillkommit.

Dessa bestå uti följande:

Å Civile Boställen	-	-	-	-	-	-	1
å Ecclesiastik dito	-	-	-	-	-	-	3
Uti obebyggde Krono-Torp	-	-	-	-	-	-	42
— oskattlaggde bebyggde dito	-	-	-	-	-	-	202
— Backstugor	-	-	-	-	-	-	98
— Bebyggde Lägenheter afsöndrade från Hemman under ständig ägande rätt	-	-	-	-	-	-	30
— Tull-Mjölqvarnar	-	-	-	-	-	-	6
— Grofbladiga Tull-Sågqvarnar	-	-	-	-	-	-	1
— Husbehofs Mjölqvarnar	-	-	-	-	-	-	304
— Tegelbruk	-	-	-	-	-	-	10
— Garfverier	-	-	-	-	-	-	7
Tillsammans Lägenheter							704

Härifrån afgår förminskade Lägenheter, nemligen:

Bebyggde och från Hemman på viss tid afsöndrade	-	-	-	-	-	-	16
Salterier	-	-	-	-	-	-	2
Pottaskebruk	-	-	-	-	-	-	19

Återstår tillkomne Lägenheter 685

Arrende-Medel, som vid förra Tabellens upprättande utgjorde 310 R:dr 40 Skill. och nu upptagas till 635 R:dr 35 Skill., hafva alltså vunnit en tillväxt af 324 R:dr 33 Skill., hvilket hufvudsakligen härrör från tillkommit Arrende af ett Militiæ-Boställe uti Inlands Fögderi.

Ehuru Mötes-Passevolancen, som före sista Riksdag utgjorde 8 R:dr Banco för hvarje Rote, nu mera utgår endast med 7 R:dr Banco, och ehuru någre förändringar uti sjelfva Rustnings- och Roterings-Verket icke ägt rum, finnas likväl Rustnings- och Roterings-Kostnaderne ökade med 1,460 R:dr 20 Skill. Denna difference härrör från skiljaktig beräkning uti Inlands och Sunnervikens Fögderier, och äfven till en obetydlig del uti Norrvikens Fögderi, men uti Götheborgs och Oroust och Tjörns finnes detta Stats-bidrag upptaget till lika belopp som uti den förra Fem-Års-Tabellen.

Clericie-statens inkomster äro i högsta måtto obestämda och beroende af tillfälliga omständigheter — derföre kan ock grunden för beräkningen

af samma Stats-underhåll icke blifva annan, än osäker. Uti den vid sistä Fem-Års-Berättelsen bifogade Tabell, utgjorde kostnaden 38,991 R:dr 26 Skill. 9 rst., hvaremot den nu upprättade Tabellen upptager 34,567 R:dr 36 Skill.

Detta onus, skulle alltså hafva blifvit förminskat med 4,423 R:dr 38 Skill. 9 rst., och sådant måste vara riktigt under beräkning att Presterskapets Lönning till större del utgår i Spannemål och andre persedlar, hvilka äro underkastade förändring i följd af gångbare pris. Likaledes är beräkningen ojemn och synes egentligen hafva sitt upphof ifrån andre åsigtter, än de som grundlaggt uppställningen uti förra Tabellen, ty differencen består deruti att underhållet blifvit ringare upptaget:

Uti Oroust och Tjörns Fögderi med	-	-	3,265: 5. 9.
uti Sunnervikens	-	-	1,414: 36. —
uti Norrvikens	-	-	21: 8. —

Tillsammans R:dr 4,701: 1. 9.

hvarifrån afgår den tillökning som finnes upptagen för Inlands Fögderi

-	-	-	277: 11. —
---	---	---	------------

återstår R:dr 4,423: 38. 9.

Deremot har detta Stats-bidrag icke undergått någon förändring uti Götheborgs Fögderi.

Oaktadt så väl Presterskapet som deras Åhörare, genom Kungörandet af Eder Kongl. Majts Nådiga Circulaire den 28 Maji 1830, blifvit uppmanade att afsluta frivillige Conventioner om Presträttigheternes utgörande, och ehuru välgörande sådane Conventioner än skulle vara både för den ene och andre, har likväl icke mer, än en enda blifvit anmäld, och äfven denna har, emellan Pastor och Församlingens Innevånare, föranledt till stridigheter, hvilka ännu icke äro slutade, utan bero dels på ytterligare jemnkningar och dels på afgörande i föreskrifven ordning.

Kostnaden för väghållning är nu upptagen 2,459 R:dr 4 Skill. högre, än uti Tabellen till förra Fem-Års-Berättelsen; denna olikhet, som endast uppkommit uti Inlands och Sunnervikens Fögderier; för det förra med 1,829 R:dr 22 Skill. och för det senare med 630 R:dr 42 Skill., hvaremot Norrvikens Fögderi beräknar kostnaden till En R:dr 12 Skill. mindre, äger sin grund dels uti ökade dagsverks-priser och dels uti det förhållande, som serskildt är uppgifvet för Sunnervikens Fögderi, eller att anspråken tilltaga i afseende på vägarnes ständiga vidmakthållande. — Emellertid, och då de

högre dagsverksprisen bordt hafva en lika verkan uppå utgörandet af ifrågasvarande Onus uti Götheborgs, Oroust och Tjörns samt Norrvikens Fögderier, men utgiften i och för väghållningen derstädes befinnes lika med hvad för de föregående Fem åren är upptaget, synes uppenbart att olika grunder hlifvit följde vid beräkningen uti hvarje Fögderi.

I enlighet med Eder Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse den 21 November 1829, hvarigenom stadgandet, angående Böter för skattskyldig som utan Laga förfall, försummar att sjelf eller genom Ombud sig infinna vid Andra Uppbördsstämman, blifvit under Fem Års tid upphäfvet, anser jag mig böra nu underdånigst upplysa i hvad mohn sådant haft inflytande på de skattskyldiges benägenhet att sine Krono-Utskylder sjelfmant sig afbörd.

Att Restantierne, vid Summariska Redogörelsens afgifvande årligen tilltagit, synnerligast efter den år 1830 inträffade missväxt, bestyrkes af Räkenskaperne, men jag anser detta förhållande mera vara en följd af den tilltagande penninge-förlägenheten, och den skuldsättning hvaruti större delen af de skattskyldige genom samma missväxt iråkat, än utmärkande någon obenägenhet hos dem att fullgöra deras skyldighet emot Staten; Likväl, och då uteblifvandet från Uppbördsstämman, icke medför någon olägenhet för Allmogen, samt hvarje skattskyldig lærer finna beqvämligast, att, utan tidsspilla och kostnad för resa till Uppbördsstämman, liqvidera Kronoskatterne vid besök hemma i husen, som Krono-Betjenigen i sådant fall är tvungen anställa, torde det såsom temmeligen gifvet kunna antagas att större delen af Krono-Uppbördens, efter andra Uppbördsstämmans slut, blifver beroende på indrifning efter Rest-Längder, hvilket betydligt försvårar Uppbördens handhafvande, hvarpå såsom exempel må nämnas, att, utaf 1832 års Uppbörd, som, jemte föregående årens Restantier uti Götheborgs Fögderi uppgick till 67,796 R:dr 38 Skill. 4 rst., omkring 30,000 R:dr måste ställas på Restlängd, och indrifningen deraf besörjas genom Kronobetjenings inställelse hos de skattskyldige, derigenom Kronobetjenings besvär och resekostnader mångdubblas.

För Städerna.

Det bidrag som Staten från Städerna äger att påräkna, är väl beroende af Folkmängd, af stigande eller fallande välmåga och af förändrade Bevillnings-författningar, men icke af sådane förhållanden, som, i afseende på Jordeboks-räntor, Tionde och Afrad m. m. egentligen tillhöra Landet. Saltpeter-gården, som äfven vidlådats Städernas jord, har, enligt hvad förut är anmärkt, försvunnit; och de öfriga Utskylderne äro uppförde efter Räkenskaperne.

Indrifningen af Krono-Medlen uti Städerna, mötes icke af sådana svårigheter som på Landet.

I hvad mån Stats-bidragen i det hela blifvit högre eller lägre, inhämtas af följande uppställning:

Enligt Tabellerne till den år 1828 afgifne Berättelse utgjorde det Stats-bidrag, som till Kongl. Maj:st och Kronan ingått:

För Landet	-	-	-	175,963:	36.	8.	
För Städerna	-	-	-	54,193:	42.	8.	230,157: 31. 4.

Enligt nu upprättade Tabeller utgör samma bidrag:

För Landet	-	-	-	166,910:	1.	10.	
För Städerna	-	-	-	59,530:	31.	7.	226,440: 33. 5.

Således har Statens inkomster minskats med R:dr 3,716: 45. 11.

Bidragen till diverse Verk och Inrättningar utgjorde enligt Tabellerne till 1828 års Berättelse:

För Landet	-	-	-	241,292:	17.	10.	
För Städerna	-	-	-	205,215:	32.	8.	446,408: 2. 6.

Enligt nu upprättade Tabeller utgör samma bidrag:

För Landet	-	-	-	237,509:	15.	1.	
För Städerna	-	-	-	207,135:	32.	3.	444,644: 47. 4.

Alltså minskadt bidrag R:dr 1,863: 3. 2.

Det minskade bidraget utgör således:

För den del som ingått till Staten	-	-	-	3,716:	45.	11.	
För den del som gått till diverse Verk och Inrättningar	-	-	-	1,863:	3.	2.	

Tillsammans R:dr 5,580: 1. 1.

Landet har allena fått tillgodonjuta så väl denna lindring som ock densamma hvarmed, enligt ofvanstående uppställning, Städernes bidrag ökat sig, nemligen:

Uti egenteliga Krono-skatter med	-	-	-	5,336:	36.	11.	
Uti afgifter till diverse Inrättningar med	-	-	-	1,919:	47.	7.	

Tillsammans R:dr 7,256: 36. 6.

så att Landets lindring uti Stats-bidrag skulle utgöra sammanräknade 12,836 R:dr 37 Skill. 7 rst.

Politie. Det mera verksamma biträde man påräknat utaf de, vid Socknestämmor valde Ordningsmän, hvilke äro försedde med Eder Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes Constitutorial och Instruction, har varit föga märkbart och till och med alldeles uteblifvit i somlige orter. Anledningen härtill är den, att Allmogen ogerna emot hvarannan angifver förseelser och att den ännu saknar anda och håg för municipal-befattningar, och anser dem mindre för en utmärkelse af hedrande förtroende, än såsom ett ambulatöriskt onus, hvarföre ock vanligen en hvar gerna undslipper sådane sysslanden så fort som möjligt. Exempel hafva gifvits, hurusom Allmogen fästat så ringa uppmärksamhet och vigt vid val till Ordningsmän för sedlighetens bevakande och oordningars förekommande, att den dertill utsett personer, som varit kände för drinkare och serskilde gånger dömdes för fylleri samt ingalunda aktade i samhället.

Den del af Örgryte Socken, som utgöres af Majorna eller Carl Johans Församling, och, såsom jag förut omnämndt, är en fortsättning af Göteborgs ena Förstad Masthugget, lyder uti Police-ärender under Stadens Polis-Kåmmare, hvilket också är händelsen med större anparten af de så kallade Galgekrogarne i sagde Socken, vid vägen åt Halland.

Scholar. Utom de i 1828 års berättelse omförmälde 4 Scholar i Göteborgs Fögderi, finnes der en sådan nu mera äfven i Örgryte Socken, hvarest 20 barn undervisas efter gamla Läro-Methoden.

Hälsovården, är nu mera ställd under omedelbart inseende äfven af Sundhets-Nämder, enligt Eder Kongl. Maj:ts Nådiga Förordningar af den 9 Julii och den 12 November 1831, hvarjemte Kyrko-Råden fått utvidgad befattning med frågor derom genom Eder Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse den 27 Februarii 1828. Ingenstädes på Landet är någon Barnmorska antagen. För flere år tillbaka, då 2:ne nyligen examinerade Barnmorskor förklarade sig villige att nedsätta sig i Landt-Församlingar, lät jag göra föreställning härom i 2:ne Pastorater, hvilka dock vägrade Löne-anslag, så att frågan derigenom förföll.

Krogar äro, sedan min förra berättelse, minskade från 143 till 58 stycken på Landet, i Skärgården, Majorna och Galgekrogarne, hvilket kunnat så mycket hellre ske, som det nu mera ej är sällsynt, att bonden, äfven på kortare resor, medför egen bränvinsflaska och således icke behöfver besöka krogarne.

Städer.

Uddevalla. Dess Utrikes Handel har minskats i samma mohn, som antalet af Stadens Fartyg nedgått till 9 stycken. Senare åren hafva likväl derstädes blifvit uppköpte betydliga Spannemåls-partier för afsändning till Utrikes ort. Handeln i öfrigt har snarare aftagit än förkofrats, dertill väsendteligen bidragit, att Allmogen på Dahls Land och andre Norr åt belägne orter besöker Norrige för sine producters afsättning och upphandling af sina förnödenheter. Näringsidkande Classen har derföre också förminskats, men Fattig-personalen, åter, ökats. Med Fattigförsörjningen är den förändring vidtagen, att Fattighjonen utaccorderas på Landet, i stället att tillbringa ett lättjefullt lif i Fattighusen, hvilket medfört lindring i Fattigvårdskostnaden. Derjemte är Stadens Tjenstemanna-personal reducerad från 21 till 9 dels genom Künners-Rättens indragning med Eder Kongl. Maj:ts dertill lemnade Nådiga bifall och dels genom flere sysslors sammansläende, utan att derföre någon öfverdrifven ansträngning utaf nu varande Tjenstemännen erfordras för ärendernes jemna gång.

Folkmängden utgör 3,416; deraf 1,738 Mantalsskrifne och 1,678 Mantalsfrie.

Marstrand, befinner sig uti enahanda ofördelaktiga tillstånd, som vid förra berättelsens afgifvande. Utaf den inqvarterings-ersättning, Staden efter sista Riksdag erhöi till belopp af 9,000 R:dr Banco, är Stadens skuld betald, och återstoden utlånt emot ränta, hvilken användes till bidrag till Fattigvården. Folkmängden utgör 716; eller 396 Mantalsskrifne och 320 skattfrie. Vid Staden finnes en Bad-Inrättning, som årligen besökes af personer från andre orter och dymedelst bereder Stadens Innevånare någon förtjenst i hyror med mera dylikt.

Strömstad, har ej heller vunnit i välstånd, utan är äfven der förhållandet lika, som i förra berättelsen är upptaget; dock äro af det till Staden donerade Hemmanet Österöds ägor, hvilke tillföre endast gagnats till mulbete, 26 Tunneland 13 Kappland, för odling och bättre bruk, under tiden borrtarrenderade till Stadens fördel. Den Bad-Inrättning, som är i Staden, nyttjas årligen af en mängd människor från både närmare och aflägsnare orter och tillskyndar sålunda stället en icke obetydlig förtjenst. Folkmängden bestiger sig till 694 Skattskrifne och 717 Mantalsfrie, eller tillhopa 1,411 personer.

Kongelf, med en Folknummer af 832, deraf 415 Mantalsskrifne och 417 Mantalsfrie, äger ett Strump-Väfveri med 4 stolar och 400 R:drs tillverknings-

verkningsvärde och ett nyligen anlaggd Färgeri, som tillverkar för 500 Rdr.

Götheborg, äger nu en Folkmäng af 10,544 Mantalsskrifne och 6,507 Mantalsfrie, eller sammanräknadt 17,051 personer, och således 436 menniskor mer, än 1827. Jemväl hvad angår denna Stad åberopas hufvudsakligast sista Fem-Års-Berättelsen. Jag redogjorde då för hvad som blifvit tillgjordt och återstod att göra till Stadens fördel. Götha Canal har under tiden blifvit fullbordad och lemnar nu utsigt till förverkligande af de förhoppningar, som voro fästade vid detta stora företag, sedan man äfven med de förberedande åtgärderne för så väl uppmuddringen af Götheborgs Bavier och Hamn, som ock förbättringen af Segelfarten på Götha Elf kunnit så vida, att muddringen bedrifves med 2:ne verk; deraf det ena med Ångkraft, och att ett Ångbogsserings-fartyg redan är i verksamhet emellan Götheborg och Ströms Säteri, samt ett annat sådant skall beställas, för begagnande emellan senare stället och Wenersborg, så att Seglationen på denna farled må blifva oberoende af idor, ström och vind, hvarförutan det nya Sluvsverket nära Ströms Säteri, likaledes bereder säkerhet och lättnad vid passagen förbi fallet vid Edet.

Något tillgörande för Sädeshandel med betydligt upplag i Götheborg, har deremot icke ännu ägt rum. Man hoppas likväl att en större local, passande till upplag, rengöring och riande af Spannemål, skall snart blifva dertill använd; men enär denna rörelse erfordrar stort och stundom på 2 à 3 år icke räntegifvande Capital, skulle ifrågavarande anstalt, till oberäknelig förmon för Rikets Westra Sädeshandelsprovincer, mycket lättas, om, emot full säkerhet och under visse vilkor i afseende på varans godhet och vård, Lån kunde erhållas af Staten för låg ränta.

Med exporten af nedannämnde varor är förhållandet uppgifvit sålunda:

Jern, Ståhl och Manufactur-Smidan, tillhopa 694,955 Skeppund och sålunda 94,258 Skepp. mera, än under de näst föregångne 5 åren.

Trädvaror. Bräder 300,513 tolfter och alltså 28,440 tolfter mera. Bjelkar 30,204 stycken och följaktligen 3,013 stycken mera. Sparrar 34,879 stycken och alltså 7,070 stycken mindre. Spiror 18,067 stycken och alltså 30,769 stycken mindre, än i förra berättelsen upptages.

Spannemål. Skeppningen deraf var liflig om Hösten år 1828, serdeles af Hafra och Hvete på England, men hopad tillförsel från flere orter ver-

kade till återfall af prisen i afsättnings-orterne Vären derpå och föranledde till flere enskilde, ganska känbara förluster. År 1829 utskleppades endast några få rester af de för utländsk räkning uppköpte partier.

Alun. Exporten deraf är i aftagande, hvilket skall vara en följd dels af det låga priset derpå i England och dels af den omständighet, att utførseln af denna Artikel derifrån icke är, såsom här, betungad med utgående tull och andre afgifter. Likaså har exporten af *Tjära* härifrån allt mera minskats, men deremot i afseende på *Lånfrö*, *Bergmossa*, *Ekbark* och *Ben* varit temmeligen liflig. Utførseln af *Nederlags-Varor* är vida ringare, än den borde vara, och är det anmärkningsvärdt, att den, med undantag af Salt, är högst obetydlig på Norrige, oaktadt den stora afsättning, som här förefaller af Norriska producter, hvartill Götheborgs Stads Handels-Societet trots sig finna någon orsak uti dryga kostnader för tullbevakning af nederlags-gods och uti förbud emot varornes ompackning uti mindre fastager eller omslag.

Importhandeln har inbringat i tull-uppbörd:

År 1828	-	-	-	-	663,866: 32. 5.
— 1829	-	-	-	-	662,249: 27. 6.
— 1830	-	-	-	-	690,481: 35. 4.
— 1831	-	-	-	-	717,294: 29. 9.
— 1832	-	-	-	-	831,157: 37. 6.
					<u>3,565,050: 18. 6.</u>

och således med 353,640 R:dr 18 Skill. 9 rst. öfverstigit tull-intraderne de näst förut förflutne 5 åren, änskönt icke i förra berättelsen, såsom nu blifvit iakttaget, afdrag skett för tull-lindringarne å Amerikanska och West-Indiska tillverkningarne, vanligen utgörande omkring 40,000 R:dr årligen, så att öfverskottet nu kan anses ytterligare ökad med 200,000 R:dr eller i det hela med 553,640 R:dr 18 Skill. 9 rst., hvilket förtjenar så mycket mera uppmärksamhet, som under senare åren Conjunctionen för import varit ofördelaktig ej allenast uti en jemt stegrad Cours, utan ock genom Quarantäns-omkostnader.

Emot all vana, hafva Varu-Reqvitioner från Skåne skedt här på stället, hvilket torde hafva sin bidragande orsak deruti att Quarantänsbevakningen i Sundet, betydligt hindrat inførseln derstädes.

Då tillämpningen af transito-taxan för segelfarten genom Götha Canal från Haf till Haf, redan i sin linda lemna det mest förhoppningsfulla

resultat, som, äfven med nu varande dimensioner af Trollhätte Slussar, synes komma att år från år stiga, samt lärer blifva af en än större och oberäknelig fördel för Riket i en framtid, när nämnda Slussverk kan varda utvidgadt till lika dimensioner som Götha Canals, torde det blifva angeläget, att Diskont-rörelsen, såsom jag, i min sista Fem-Års-Berättelse, föreslog, utsträckes äfven till belåning å varor, emedan, ty förutan, här aldrig lärer kunna blifva någon sådan, för Riket gynnande nederlags-handel, hvar till Local-omständigheterna så påtagligen inbjuda. Rikets senast församlade Ständer åsyftade visserligen detta ändamål med den då bifallne Handels-Disconten härstädes, men afsigten härmed är likväl icke, i någon betydlig mohn, vunnen. Den, som i nu varande Handels-Disconten upptager Lån, begagnar dervid alla andra Hypotek än varor, ehuru det just är sjelfva varorne, som i Handeln äro verkligheten och största säkerheten, i synnerhet då de förvaras under Statens vård i goda Magaziner, och äro för eld assurerade, dervid risken måste blifva, ingen. Bästa beviset härföre har man redan dels deruti, att Götha Canal-Bolags f. d. Discont-Verk, som i många år utlånte millioner på varor, ej förlorade derpå, och dels att Götheborgs Sparbank likaledes gifvit betydligare försträckningar på dylik pant, utan all förlust eller annan olägenhet. Dessutom torde man ej sakna anledning förmoda, att de utur Handels-Disconten hittills uttagne Capitaler, ej varit mera använde till Handelsrörelsen, än till fyllande af andre näringsgrenars behof. Jag anser mig alltså och på de skäl jag för öfrigt framställt uti min sista Fem-Års-Berättelse, uppmanad att förnya min önskan, det Lån på högst 6 månaders tid måtte, genom härvarande Handels-Discont, blifva att tillgå på följande varor, nemligen: Salt, Socker, Färgträd, Caffé, Bomull, Tobak och Tobaks-stjelk, till belopp af varans halfva värde för dagen. Att utvidga belåningen till andra varor, torde, för närvarande, vara obehöfligt, enär de ofvannämnde, hufvudsakligast, utgöra laster för Skepp ifrån andra Hemisfären och nu af Amerikanarne uppläggas på andra platser, såsom Hamburg, Bremen, Antwerpen med flere, hvarest Fartygen hitkomma barlastade för att hemta jern. Det som vidare behöfves för främjande af så väl Nederlags- som all annan Handel härstädes, är förbättrande af Stadens Hamn och Quayer samt i- och utlastnings-anstalter med tillhörande Magaziner, Kranar m. m., dermed man redan börjar att ifrigt sysselsätta sig.

Angående *Skepps-Rederi-rörelsen* har Handels-Societeten härstädes förmält, att:

År 1828	ägdes här	96	Fartyg	på	tillsammans	8,008	Läster
— 1829	—	94	-	-	-	7,878	—
— 1830	—	91	-	-	-	7,595 $\frac{2}{100}$	
— 1831	—	83	-	-	-	6,999 $\frac{84}{100}$	
— 1832	—	73	-	-	-	6,705 $\frac{13}{100}$	

Således har, under dessa 5 åren en förminskning uppstått af ej mindre än 23 Fartyg till ett Lästetal af 1,303 Läster, och hvadan Skepps-Rederi-rörelsen icke anses för någon uppmuntrande näring; Varandes af Handels-Societeten tillika yttradt, att dertill i sin mohn, troligen verkade reciprocitets-författningarne för visse Länder och Norrska Fartygens helfrihet. Sistnämnde Fartyg, som till mesta delen äro ovanligt stora och rymliga, men för öfrigt föga kostbara, skola tillegna sig förnämligaste utförseln af Svenska Trädvaror, till så låga frakter, att de för Svenska Fartyg, som äro skarpare byggde och mera ämnade för långresor, ej kunna antagas, under förment afseende jemväl på de onera, som åtfölja Svenska Sjöfarten, ibland hvilka äro serskildt nämnde kostnaden för Fribref och Turkiske documenter, som för Svenska Fartyg måste ofta ombytas, då deremot documenter för samma ändamål gälla för Utländske Fartyg, utan ombyte, så länge Fartyget finnes till, hvarförutan äfven nu blifvit åberopadt att Consulad-avgifterne på Utrikes platsar äro ganska dryga för Svenska Skepp.

Påmönstringar för Svenska Fartyg hafva, vid Stadens Sjömanshus, utgjort:

År 1828	“	193	stycken,	med	ett	Lästetal	af	12,251
— 1829	“	206	-	-	-	-	-	13,946 $\frac{1}{2}$
— 1830	“	189	-	-	-	-	-	12,448 $\frac{1}{2}$
— 1831	“	208	-	-	-	-	-	13,035 $\frac{1}{2}$
— 1832	“	ej uppgifvet.						

Afmönstringar härstädes för Svenska Fartyg hafva skett.

År 1828	för	234	stycken	Fartyg	å	tillhopa	14,605	Läster
— 1829	—	208	-	-	-	-	14,273	—
— 1830	—	171	-	-	-	-	10,942 $\frac{1}{2}$	—
— 1831	—	193	-	-	-	-	12,097	—
— 1832	uppgift saknas.							

Påmönstringar för Utländske Fartyg:

— 1828 —	432	st.	-	-	-	Lästetalen ej uppgifne
— 1829 —	369	-	å	tillhopa	-	18,321 Läster
— 1830 —	305	-	-	-	-	17,385 —
— 1831 —	444	-	-	-	-	23,775 —
— 1832 —	uppgift uteblifven. Bland detta antal Utländska Fartyg hafva 1,039 varit Norriska.					

Beträffande Fabriker, åberopas jemväl här förberörda och bifogade Sammandraget af berättelserne härom. Bolaget Gibson & Keiller, som vid Staden redan äger en större Segelduks-Fabrik, för hvars utvidgande localen dock är hinderlig, äro sinnade att flytta Fabriks-Rörelsen Fem fjerdingväg från Staden till ett af Bolaget inköpt ställe med vattenfall, och att der etablera Fabriks-rörelsen i en schala, som i vårt Land knapt varit tänkbart och säkert aldrig förut sedt. Ett rum, 100 alnar i fyrkant, är redan under täckning för att till Våren inrymma Spinneri-Machiner, Väfstolar och Chemiska bleknings-apparater.

I afseende på de uti min sista berättelse omförmälde allmänna inrättningar i Staden för Undervisning, Sjukvård och Fattigförsörjning m. m. har ingen annan förändring ägt rum, än att Frimurare-Ordens Barnhus under tiden blifvit upplöst och att i stället af Frimurare-Samhället nu underhålles ett betydligt antal värlöse barn genom utpensionering på Landet. Handels-Institutet härstädes åtnjuter, efter Eder Kongl. Maj:ts Nådiga Beslut, nu mera någon viss andel utaf Stadens Tolag ärligen, och Chalmerska Slöjde-Scholan har år 1829 erhållit ny Organisation till en teknisk undervisnings-anstalt, för omfattande af det för Näringarne och Slöjderne i vår tid oundärliga af Physik, Kemi, Kemisk teknologi, Mathematiska Kunskaps-arter, Linear-ritning och fri handteckning m. m. samt arbeten i Träd och Metaller, dels af enklare och mer sammansatte machiner till begagnande i Näringar och Slöjder, dels af Modeller i mindre Schala af enkla mekaniska rörelser och hela Machiner. Denna Schola, der Eleverne icke betala någon afgift för inträde och undervisning, har redan varit begagnad af ynglingar från flere Rikets Provincer, och lemnat resultatet vida utöfver hvad man hade skäl att vänta; dock emedan Scholans Fond, gifven utaf framlidne Canzli-Rådet och Commendeuren W. Chalmers i lifstiden, och sedermera ökad utaf räntemedel genom Frimurare-Barnhus-Directionens försorg, är otillräcklig för Scholans framtida bestånd och utvidgade verksamhet, behöfver den förnyadt vedermale af den Nåd Eder

Kongl. Maj:t redan täckts visa och äfven att något anslag af allmänna medel sker, hvilket torde kunna med desto mera billighet påräknas, som anstalten ovedersägeligen är, och med tiden bör blifva, än mer nyttig och vigtig för Rikets Vestra och Södra Orter, och enär en dylik Inrättning i Stockholm, nemligen Technologiska Institutet, åtnjuter årligt anslag af Staten.

Den här inrättade Sparbank framskrider märkeligen att vinna allt mer förkofran och allmänt förtroende. Vid nästlidet års slut utgjorde dess tillgångar 230,667 R:dr 39 Skill. Banco, och delägarnes antal 3,845 stycken.

Göteborg å Lands-Canzliet den 9 December 1833.

AXEL ROSEN.

E. ENGSTRÖM.

O. H. HOLMGREN.

Uträkning, som visar Medel-priset af 1828, 1829, 1830, 1831 och 1832 årens Markegångs-Taxor för Götheborgs och Bohus Län.

	Markegångs-Priser för År						Medel- Pris.
	1828.	1829.	1830.	1831.	1832.	Summa.	
1 Tunna Rågmjöl	7 16	9 16	10 32	12	8 32	48	9 28 9 2/3
1 Tunna Råg	6 32	8 32	10	11 16	8	44 32	8 44 9 2/3
1 Tunna stridt Korn	4 32	5	6	7 24	5 16	28 24	5 33 7 1/2
1 Tunna Kornmjöl	5 16	5 32	6 32	8 8	6	31 40	6 17 7 1/2
1 Tunna Malt, med 6 kap: r på T:n	5 16	5 32	6 32	8 8	6	31 40	6 17 7 1/2
1 Tunna Blandsäd, hälften Korn och hälften Hafre	3 32	3 44	4 32	5 20	3 36	21 20	4 13 7 1/2
1 Tunna Hafre	2 32	2 40	3 16	3 16	2 8	14 16	2 41 7 1/2
1 Tunna Bönor	5 16	5 32	7 4	7 32	6	31 36	6 16 9 2/3
1 Lisd: d Smör	5	5 8	5 8	5	6 32	27	5 19 2 2/3
1 Lisd: d torkadt Fläsk	3 8	3	3	3 12	3 16	15 36	3 7 2 2/3
1 Lisd: d Talg	5	5 24	5	5	5 32	26 8	5 11 2 2/3
1 St. Kø	22 10	8 16 32	16 12	16	16 40	87 46	8 17 28 6 2/3
1 St. Får	1 36	1 36	1 36	1 38	2	9 2	1 38 9 2/3
1 St. lefvande gödd Gås	1 5 4	1 8	1 8	1 8	1 8	5 37 4	1 7 5 1/2
1 St. Höns	1 10	1 10	1 10 8	1 12	1 12	1 6 8	1 10 1 1/2
1 Tunna Fisk eller Cabiljan	18	18	18	16	16 24	86 24	17 14 4 2/3
1 Väla Komul	1 6	1 6	1 6	1 6	1 8	5 32	1 6 4 2/3
100 St. Hvitling	36	40	40	40	40	4 4	39 2 2/3
1 Lisd: d Hö	9	10 8	7	7	8	41 8	8 4
1 Lisd: d Långhalm eller Logbunden Kärfve	3	5 4	8	6	3 6	25 10	5 2
1 Famn Ved af Furu eller Ahl	5 16	7	6	5	5	28 16	5 32
1 St. Stock eller Timmerstock af Fu- ru, minst 14 alnar lång och 7 à 8 tum bred i lilla ändan	36	40	40	40	40	4 4	39 2 2/3
1 Tolft Sågbräder af 6 alnars längd, 12 tums bredd och 1 1/2 tums tjocklek	2	2 8	2 8	2 24	2 24	11 16	2 12 9 2/3
1 Mark Ljusgarn	13 8	14	14	18	18	1 29 8	15 6 2/3
1 St. Säck af Helsinge-Buldan, om en Tunnas rymd	1 16	1 16	1 16	1 16	1 24	6 40	1 17 7 1/2
1 Dränge-Dagsverke	25	28	28	24	24	2 33	25 9 2/3
1 Öke- eller Ploge-Dagsverke med 2:ne Hästar och en Dräng	1 34	2	2	2	2	9 34	1 45 2 2/3
1 St. årlig Häst	8	8	8	8	8	40	8
1 St. Kongs-Häst	8	8	8	8	8	40	8
<i>Ved och Lysnings-Persedlar för de uti Kongl. Maj:ts och Kronans hus inqvarterade Officerare och Tjenstemän, upprättad i följd af Höglofl. Kongl. Kammar-Collegii Skrifvelse den 12 October 1803.</i>							
1 Lisd: d Talgljus, 7 på marken	5 8	5 40	5 32	5 40	6 16	28 40	5 36 9 2/3
1 Skålp: d gula Vaxljus	1 8	1 12	1 12	1 12	1 12	6 8	1 11 2 2/3
1 Kanna Ros-olja	1 24	1 24	1 24	1 24	1 24	7 24	1 24
1 Famn Björkved, 3 alnar hög, 4 alnar lång och 5 kvarter djup	7	9 16	8 32	7 16	7 16	39 32	7 44 9 2/3
1 Dito Bokved Dito	8	10 16	9 32	8 16	8 16	44 32	8 44 9 2/3
1 Dito Ahlved Dito	5 16	7	6	5	5	28 16	5 32
1 Dito Tallved, 3 alnar hög, 4 al- nar lång samt 6 kvarter djup	5 16	7	6	5	5	28 16	5 32
<i>Skogs-Effecter. Enligt Högl. Kongl. Kammar-Collegii Skrifvelse den 11 Junii 1806.</i>							
1 Tolft 12 à 14 alnars timmer, om 6 Tums diameter i lilla ändan eller toppen	5 10	7	7	6 16	7	32 26	6 24 4 2/3
1 Tolft 16 alnars Dito	7	8 36	8 36	8 16	9	41 40	8 17 7 1/2
1 Tolft 18 alnars Dito	9	10 36	10 36	10 16	11	51 40	10 17 7 1/2
1 Tolft Slagor	1 12	1 16	1 16	1 8	1 12	6 16	1 12 7 1/2
1 Tolft Gärdslä	26 8	28	28	24	24	2 34 8	26 1 2/3
1 Tjog Gärdslästör	14	16	16	16	16	1 30	15 7 1/2

	Markegångs-Priser för År						Medel- Pris.
	1828.	1829.	1830.	1831.	1832.	Summa.	
<i>Fånge-Förplänning. Till följd af Kongl. Brefvet den 17 September 1810.</i>							
1 Mark mjukt Bröd	1 5	1 11	2 2	2 8	1 8	9 10	1 11 $\frac{1}{2}$
<i>Indelte Infanteri-Regementernes Beklädnads-Persedlar, enligt Kongl. Förordningen den 4 Februarii 1812.</i>							
1 Jacka	9 —	9 —	9 —	9 —	9 —	45 —	9 —
1 Väst med armar	6 —	6 —	6 —	6 —	6 —	30 —	6 —
Ett Hatt med prydnader	2 —	2 —	2 —	2 —	2 —	10 —	2 —
Ett Skärp	40 —	40 —	40 —	41 —	42 —	4 10	40 4 $\frac{1}{2}$
Två Halsdukar	1 —	1 —	1 —	1 —	1 —	5 —	1 —
Två par Byxor	8 —	8 —	8 —	8 —	8 8	40 8	8 1 7 $\frac{1}{2}$
Två par Stöfletter	1 40	1 40	1 40	1 40	1 40	9 8	1 40
Fyra Skjortor af Blångarn	4 21	4 24 8	4 24	4 24	4 24	22 21 8	4 23 6 $\frac{1}{2}$
Fyra par Strumpor	3 —	3 —	3 —	3 —	3 —	15 —	3 —
Fyra par Skor	8 32	8 32	8 32	8 32	8 32	43 16	8 32
Ett par Linnebyxor	3 —	3 —	3 —	3 —	3 —	15 —	3 —
<i>För Tågande Trouppers Underhåll. Enligt Kongl. Kungörelsen den 27 Augustii 1816.</i>							
2 Marker mjukt Bröd	2 10	3 10	4 4	5 4	3 4	19 8	3 11 $\frac{1}{2}$
1 Mans Dag-portion	3 5 $\frac{1}{5}$	3 8	3 10	3 7	3 4	17 10 $\frac{1}{2}$	3 7
1 Ration till utfodring åt en Häst för ett Dygn	9 3 $\frac{1}{2}$	12 11	13 —	12 3	9 7 1	9 2 $\frac{1}{2}$	11 5
<i>Båtsmans Utrednings-, Beklädnads- och Hemkalls-Persedlar, jemlikt Kongl. Kungörelsen den 10 September 1816 och Kongl. Kammar-Collegii Skrifvelse den 9 October 1827.</i>							
Utrednings-Persedlar.							
1 Kapprock eller Cavay af blått Vadmar	8 24	8 24	8 24	8 24	8 24	42 24	8 24
1 Kappsäck af Segelduk, Skinn eller Fyrskäftad Väf	2 —	2 —	2 —	2 —	2 —	10 —	2 —
1 Näckad Rya eller Ylle-täcke	2 16	2 16	2 16	2 16	2 16	11 32	2 16
1 Hångmatta af Buldan	2 38	2 38	2 38	2 38	2 38	13 46	2 38
Beklädnads-Persedlar.							
1 Tröja af blått Vadmar	5 —	5 —	5 —	5 —	5 —	25 —	5 —
1 Väst med armar af dito	4 —	4 —	4 —	4 —	4 —	20 —	4 —
1 Par Långbyxor af dito, med lösa lärfoder	4 8	4 8	4 8	4 8	4 16	21 —	4 9 7 $\frac{1}{2}$
1 Halsduk af mörkt Lärft	— 24	— 24	— 24	— 24	— 24	2 24	— 24
1 Hatt	1 16	1 20	1 20	1 20	1 20	7 —	1 19 2 $\frac{1}{2}$
1 Par Låderskor	1 45	2 2	2 2	2 2	2 8	10 11	2 2 2 $\frac{1}{2}$
1 Par Ullstrumpor	— 36	— 36	— 36	— 36	— 36	3 36	— 36
1 Skjorta af Blångarns-Väf	1 5 3	1 13 4	1 13 4	1 13 4	1 6	6 3 3	1 10 3
1 Vadmars Släpe-klädning	8 12	8 12	8 12	8 12	8 12	41 12	8 12
Hemkalls-Persedlar.							
1 Tunna Korn	4 32	5 —	6 —	7 24	5 16	28 24	5 33 7 $\frac{1}{2}$
1 Lisp:d Hö	— 6	— 10 8	— 7	— 7	— 8	— 38 8	— 7 8 $\frac{1}{2}$
1 Lisp:d Halm	— 3	— 5 4	— 8	— 6	— 3 6	— 25 10	— 5 2
1 Lass Torf	— 40	— 40	— 40	— 40	— 40	— 4 8	— 40
1 Famn Brännved	3 16	4 —	4 —	3 16	3 16	18 —	3 28 9 $\frac{1}{2}$
<i>Enligt Kongl. Kammar-Collegii Circulaire den 25 Februarii 1831, upptages:</i>							
1 Tunna Vicker	—	—	—	6 —	5 —	11 —	5 24
1 Tunna Bohvete	—	—	—	12 —	10 —	22 —	11 —

Göteborg å Lands-Contoiret den 8:de October 1833.

O. H. HOLMGREN.